

דף ל"ו ע"א) בְּרַחֲמֵי וְדִינָא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּכַמְּהָ אֲתָרִין חָס קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל בְּנוֹי: עֶבֶד בַּר נֶשׁ בֵּיתָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לִיה, כְּתוּב שְׁמִי, וְשׁוּי לְפִתְחָהּ, וְאֵת שְׁרִי לְגוּ בֵּיתָא, וְאֵנָּה אוֹתִיב לְבַר בְּפִתְחָהּ לְנִטְרָא לָהּ. וְהָכָא אָמַר, רְשִׁים עַל פִּתְחָא רָזָא דְמַהֲיִמְנוּתָא דִּילִי, וְאֵת שְׁרִי לְגוּ בֵּיתָהּ, וְאֵנָּה נָטִיר לָהּ לְבַר, דְּכִתִּיב וְאַתֶּם לֹא תַעֲזוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בִּקְרָה, וְכִתִּיב וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמִּשְׁקוּף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וּפָסַח ד' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יָתַן הַמִּשְׁחָת לְבֹא אֶל פְּתִיכְכֶם לְנִגּוּף.

תו אָמַר רַבִּי אֲבָא, כְּגוֹנוּנָא דְשָׂמָא קִדְשָׁא עֶבְדוּ בְּהוּא שְׁעָתָא. מַה שְׂמָא קִדְשָׁא ה' אֲתַחְזֹר בְּהָאֵי שְׁעָתָא דִּינָא, אוֹף הָכִי אֲתַחְזֹר הָאֵי דְמָא בְּהָאֵי שְׁעָתָא דִּינָא, דְכִתִּיב וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמִּשְׁקוּף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת, רְשִׁימָא דְכִלְהוּ סוּמְקָא, לְאֲתַחְזוּאָה, דְהָא אֲתַחְזֹר בְּדִינָא, לְמַעַבְד נִיקְמִין.

וְרָזָא דְמַלְחָה, כְּגוֹנוּנָא דְתוּי לְעִילָא בְּהוּא שְׁעָתָא, כַּד בְּעִי לְאֲתַחְזוּאָה לְתַתָּא, אֵי רַחֲמֵי רַחֲמֵי, וְאֵי דִינָא דִּינָא, הָדָא הוּא דְכִתִּיב, וְטַבְלַתְּם בְּדָם אֲשֶׁר בַּסֶּפֶר וְהִגַּעְתֶּם וְגו'. וְלִזְמַנָּא דְאֲתִי כְּתִיב, (ישעיה י"ג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּעָרָה. דְזִמִּין לְאֲתַחְזוּאָה (נ"א לְאֲתַחְזוּרָא) כְּלָהוּ דִּינָא לְמַעַבְד נִיקְמִין.

וְאַתֶּם לֹא תַעֲזוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בִּקְרָה. מָאֵי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְתַנִּינן, אָמַר רַבִּי יֶצְחָק, (אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה) לֹא לִיבְעִי לִיה לְאִינֶשׁ לְמִיזַל בְּשׁוּקָא, וְלֹא שְׁתַּבְּחָא בְּשׁוּקָא, בְּזִמְנָא דִּינָא תְלִיא בְּמַתָּא, דְכִינּוּן דְרִשׁוּתָא אֲתִיְהִיב לְמַחְבְּלָא, מָאן דְפָגַע בִּיה אֲתַזְק. וְהָכָא מִשּׁוּם דְדִינָא אֲשַׁתְּכַח, לֹא בַעֲיָא לְנַפְקָא לְבַר.

תַּנְיָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּהוּא מִמֶּשׁ דְאֲשַׁתְּכַח דִּינָא לְמַצְרָאֵי, בְּהוּא מִמֶּשׁ אֲשַׁתְּכַח רַחֲמֵי לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכִתִּיב, וְרִאִיתִי אֶת הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵיכֶם. וְכֵן תַּנָּא, בְּכַל אֵינּוּן כְּתָרִין קִדְשִׁין דְלְעִילָא, כְּמָה דְאֲשַׁתְּכַח דִּינָא, אֲשַׁתְּכַח רַחֲמֵי, וְכִלְא בְשְׁעָתָא חָדָא. תַּנָּא רַבִּי חִזְקִיָּה, כְּתִיב, (ישעיה י"ט) וְנָגַף י"י אֶת מִצְרַיִם נִגּוּף וְרַפָּא. נִגּוּף לְמַצְרַיִם, וְרַפָּא לְיִשְׂרָאֵל. מָאֵי וְרַפָּא. מִמֶּשׁ שְׁנִימּוּלוּ צְרִיכִים רַפּוּאָה.

וְתַנָּא, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁנַגְפּוּ מַצְרָאֵי, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נְתַרְפָּאוּ יִשְׂרָאֵל. דְתַנְיָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, (אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה) מַהוּ דְכִתִּיב, וּפָסַח י"י עַל הַפֶּתַח, מָאֵי עַל הַפֶּתַח. וּפָסַח י"י עֲלֵיכֶם מִיבְעִי לִיה. אָבַל עַל הַפֶּתַח, עַל הַפֶּתַח מִמֶּשׁ זְהוּ פֶתַח הַגּוּף. וְאֵי זְהוּ פֶתַח הַגּוּף. הָוִי אוֹמַר זוּ מִיָּלָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּשְׁעָתָא דְאֲתַפְּלַג לִילָא, וְכִתְרָא קִדְשָׁא אֲתַעַר לְגַבְהָ (נ"א אֲתַעַרְב בִּיה) דְכִנּוּרָא. וּמָאן דְכִנּוּרָא. חֶסֶד עֲלָאָה, דְמִשְׁמַע, וְדָא בְלָא דָא לֹא סִלְקָא, וּבְגִין דָּא, דָּא מְחִי, וְדָא מְסִי, וְכִלְא בְשְׁעָתָא חָדָא.

כתוראת מו"ר שר בית הזוהר המקובל האלוקי
ר' בניהו שמואל'י שליט"א

וּכְתִיב, וּפָסַח יי על הַפֶּתַח הַיְדוּעַ. מָאִי הַפֶּתַח, מְשוּם דְּאִיהוּ פֶּתַח וּמְשִׁיכָא דְרוּחָא וְגוֹפָא, וְתָא חֲזִי, עַד לָא אֲתַגְזֹר אַבְרָהָם, הוּהּ אָטִים וְסִתִּים מִכָּל סְטֵרוֹי. מִדְּאֲתַגְזֹר אֲתַפְתַּח מִכָּלָא, וְלֹא הָוִי אָטִים וְסִתִּים כְּקַדְמִיתָא.

וְהִינֵנוּ רְזָא דְתַנְיִנֵן, (בראשית י"ח) וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל. מְשוּם דְּאֲתַגְלִיָּא יו"ד. מָאִי קָא מִיִּירִי. אָלָא אָמַר רַבִּי יִצְחָק דְּהוּא אֲשֵׁרִי בְּגִלְוִיָּא דָּא, חֶסֶד בְּצַדִּיק. וְדָא הוּא פֶּתַח, דְּמִשְׁכָּנָא עֲלָאָה קַדִּישָׁא, מִשְׁמַע דְּכְתִיב הָאֵהֶל, הָאֵהֶל הַיְדוּעַ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּד אֲתַגְלִיָּא הָאִי יו"ד, אֲתַבְּשֵׁר, (נ"א אֲתַבְּשֵׁם) וְאֲתַבְּרֵךְ בְּפֶתַח הָאֵהֶל, דְּהִיא צַדִּיק, לְאֲתַבְּסָמָא בְּחָס"ד. הָדָא הוּא דְכְתִיב, כְּחוּם הַיּוֹם, דְּהוּא שְׁעִתָּא דְשִׁלְטָא חֶסֶד, חוֹלְקָא דְאַבְרָהָם. וּמִנָּא לָן דְּהִיא פֶּתַח הָאֵהֶל, אֲתַבְּסֵם לְקַבְלִיָּה דְאַבְרָהָם. דְכְתִיב, (בראשית כ"ד) וַיִּי בְרַךְ אֶת אַבְרָהָם כָּכָל, דְּאֲתַבְּסֵם בְּחָס"ד, מִדְּאֲתַגְלִיָּא יו"ד.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל, כְּמָה דְכְתִיב וַיִּי בְרַךְ אֶת אַבְרָהָם כָּכָל. הָדָא הוּא פֶּתַח קַדִּישָׁא, בְּתַרְא עֲשִׂירָאָה. כְּחוּם הַיּוֹם, כְּמָה דְאֲתִיְהִיב לִיה בְּתַרְא דְחֶסֶד, הָדָא הוּא דְכְתִיב כְּחוּם הַיּוֹם. כְּמָה דְיִתִּיב בְּהָאִי, כְּדִי יִתִּיב בְּהָאִי, דְלֹא סָלִיק הָאִי בְּלֹא הָאִי.

דְּבַר אַחַר (דף ל"ז ע"ב) וְעֵבֶר יי לְנַגְוָף אֶת מְצָרִים. מָאִי וְעֵבֶר. דְּעֵבֶר עַל שְׁוֵרֵי דִינָא דְכְתָרִין, (נ"א דְכְתָרִין) דְּהוּוּ מִתְקַשְׂרִי בְּכְתָרִין אַחְרֵינִי דְלַעֲיָלָא, וְשָׂרָא לְהוּ מְקִינְוִמִיהוֹן, וְעֵבֶר עַל אוֹרְחוֹי, בְּגִין לְמַעַבְדָּא בְּהוּ דִינָא, וְלְנַטְרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְכַדִּין הוּא, כָּל וְעֵבֶר, וְעֵבֶרְתִּי, וְיַעֲבֹר, דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא אֲעֵבֶר עַל כָּל אוֹרְחוֹי, אוּ לְדִינָא, אוּ לְרַחֲמֵי. הָכָא וְעֵבֶר, בְּגִין לְמַעַבְדָּא דִינָא, הָתָם וְיַעֲבֹר, בְּגִין לְרַחֲמָא.

וְיְהִי בְּחֵצֵי הַלְיָלָה וַיִּי הַכָּה כָּל כְּבוֹד וְגו' (פְּתִיב תְּהִלִּים ס"ט) וַאֲנִי תַפְלְתִי לָךְ יי עַת רְצוֹן וְגו') ר' חֲתִיָּא ור' יוֹסִי הוּוּ אֲזִילִי מֵאוּשָׁא לְלוּדָא, וְהוּהּ רַבִּי חֲתִיָּא רַבִּיב בְּחַמְרָא. אָמַר ר' יוֹסִי, גִּיתִיב הָכָא וְנַצְלִי, דְּהָא מָטָא וּמִנָּא דְעֲלוּתָא דְמִנְחָה, וְתַנְיִנֵן, לְעוֹלָם יְהִי אָדָם זְהִיר בְּעֲלוּתָא דְמִנְחָה. אָמַאי זְהִיר. מְשוּם דְּהִיא שְׁעִתָּא דְתַלְיָא דִינָא וּבְעֵי בַר נֶשׁ לְכוּנָא דְעֵתִיָּה, נַחַת ר' חֲתִיָּא וְצִלִי.

עַד דְּהוּוּ אֲזִיל, נָטָה שְׁמִשָׁא לְמִיעַל. אָמַר רַבִּי חֲתִיָּא לְר' יוֹסִי אָמַאי אַתָּ שְׁתִּיק. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִסְתַּכַּל הוּוּנָא בְּדַעְתָּאִי, דְּלִית עֲלָמָא מִתְקַיָּמָא, אָלָא עַל רִישֵׁיהוֹן דְּעַמָּא. אִי רִישֵׁי עַמָּא זְכָאִין, טַב לְעַלְמָא, טַב לְעַמָּא. וְאִי לֹא זְכָאִין, וְוִי לְעַלְמָא, וְוִי לְעַמָּא.

אָמַר רַבִּי חֲתִיָּא, וְדָאִי בְּדָא הוּא, מְנַלְן. דְכְתִיב, (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב', י"ח) רָאִיתִי אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל נְפוּצִים עַל הַהָרִים כְּצֹאן אֲשֶׁר אִין לְהֵן רוּעָה וַיֹּאמֶר יי לֹא אֲדַנִּים לְאַלֶּהָ יִשׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. יִשׁוּבוּ, יִשְׁבוּ מִיבְעֵי לִיה. לְבֵיתוֹ, בְּבֵיתוֹ מִיבְעֵי לִיה. דְּהָא בְּאַתְרֵיהוּ קְוִימִי.

אָלָא הָכִי תַנְיִנֵן, אִי רִישָׁא דְעַמָּא לֹא זְכָאִי, עַמָּא מִתְפַּסֵּן בְּחוּבִיָּה. מְנַלְן. דְכְתִיב, (שְׁמוּאֵל ב', כ"ד) וַיֹּאמֶר דָּוִד וְגו' הִנֵּה אֲנֹכִי חֲטָאתִי וְאֲנֹכִי הַעֲוִיתִי וְאַלֶּהָ הַצֹּאן מָה עָשׂוֹ, (ס"א וּכְתִיב) (דְּבָרֵי הַיָּמִים א' כ"א) וַאֲנִי הוּא אֲשֶׁר חֲטָאתִי וְגו') דָּוִד חָב, וַיִּשְׂרָאֵל סָבְלוּ. וְאִי רִישָׁא דְעַמָּא מִתְפַּסֵּם בְּחוּבִיָּה,